

LÄRARHANDLEDNING
MÖRKT PARADIS

LÄRARHANDLEDNING

MÖRKTT PARADIS

Maria Hernius

Ämne

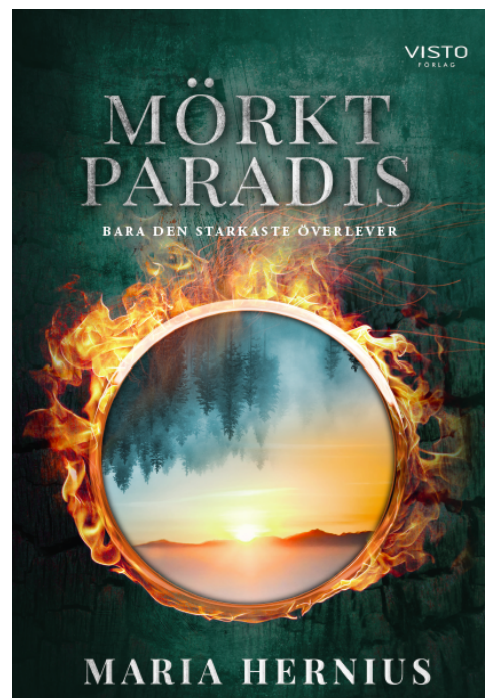
Svenska och Svenska som andraspråk

Årskurs

Åk 8-9 och gymnasiet

Antal lektioner

10-15



Om handledningen

I denna lärarhandledning presenteras kort boken och författaren. Därefter ges förslag på hur *Mörkt paradiset* kan introduceras, kan användas i en gemensam klassläsning och hur läsningen kan avslutas med att skriva bokrecensioner, egna dystopiska noveller eller genom att skapa filmer i smågrupper.

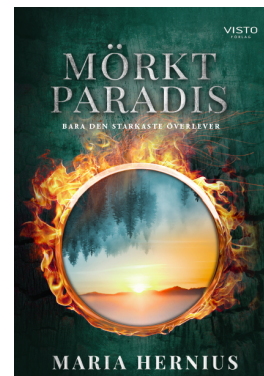
Handledningen är gjord av Maria Hernius, legitimerad lärare och författare.

Hemsida: www.mariahernius.com

Förmågor utifrån LGR22

Svenska åk 8-9

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läs och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.



Svenska som andraspråk 8-9

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läs och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.
- Välja och använda språkliga strategier.
- Urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Svenska gymnasiet

- Kunskaper om genrer samt berättartekniska och stilistiska drag, dels i skönlitteratur från olika tider, dels i film och andra medier.
- Förmåga att läsa, arbeta med och reflektera över skönlitteratur från olika tider och kulturer författade av såväl kvinnor som män samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa.

Svenska som andraspråk gymnasiet

- Förmåga att kommunicera i tal och skrift och anpassa språket till ämne, syfte, situation och mottagare.
- Förmåga att läsa och reflektera över skönlitteratur i skilda former och från olika delar av världen.

Skolverket, 2022

Syfte och teman utifrån LGR22

Det går med fördel att arbeta ämnesöverskridande under arbetet med boken. Förslagsvis mellan svenska, SO- och NO- ämnena då bokens tema behandlar allt från miljöproblem, mänskliga rättigheter och etiska frågor.

De fyra olika perspektiv som i enlighet med läroplanen ska finnas med i undervisningen vävs också in i arbetet med boken.

Genom ett *miljöperspektiv* får eleverna möjlighet att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling. Perspektivet genomsyrar boken i form av hur de olika gårdarna påminner om dagens djurhållning samt hur mänsklighetens förfall har gynnat djur- och växtbistånd över hela Europa.

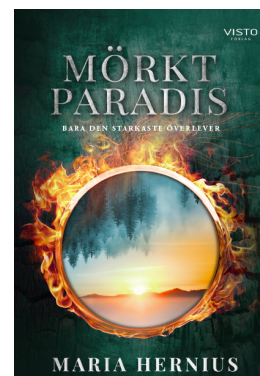
Ett *internationellt perspektiv* är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet samt för att leva i ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser. Det internationella perspektivet innebär också att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet. Perspektivet kan diskuteras i samband med när klanerna dyker upp. Det finns inte längre några landsgränser i Europa och det gemensamma språket är engelska. Diskutera gärna likheter och skillnader mellan vildmänniskorna och världen i Mörkt paradiset vs. vår egen moderna värld.

Det *etiska perspektivet* ska präglade skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden och agera ansvarsfullt mot sig själva och andra. Diskutera och låt eleverna ta ställningstagande under arbetet med lässtoppen och tillhörande diskussionsfrågor.

Introduktion & Läsning

Om boken

Mänskligheten har gått under och Europa har tagits över av hemska varelser. Läsaren får följa femtonåriga M24 som växer upp under fruktansvärda förhållanden på en gård som kallas för Uppfödningen. En dag bestämmer hon sig för att försöka rymma men kostnaden blir stor. I vildmarken hittas hon av Månklanen och får ett nytt hem och familj. Fyra år senare när Vindklanen ber om månarnas hjälp måste hon välja mellan att riskera sin egen nyvunna frihet, eller att återigen möta sin mardrömslika fiende i ett försök att rädda andra inlåsta människor.



Om författaren

Maria Hernius är född 1993 och uppvuxen i Rävlanda. Hon är författare och grundskollärare och bor idag i Göteborg. *Mörkt paradys* är hennes debutbok via Visto förlag.

Begreppet dystopi

Dystopier innehåller en typ av samhällskritik där vissa negativa inslag i ett samhälle förstärks för att fungera som avskräckande. Prata om begreppet *dystopi*, innan eller efter att ni har läst boken, genom att svara på följande frågor.

- Vad är en dystopi? (Svar: En negativ framtidsvision.)
- Vad är motsatsen till en dystopi? (Svar: En utopi, en positiv framtidsvision.)
- Mörkt paradys* är även **postapokalyptisk**, vad innebär det? (Svar: Världen efter en katastrof av stora mått, till exempel ett kärnvapenkrig, miljöförstöring, massvält, epidemi eller en invasion av utomjordiska livsformer.)
- Ge exempel på andra dystopier inom litteratur och film (T.ex. Hungerspelen, Divergent, Ugliers, Terminator m.m).

Inför läsningen

För att förbereda eleverna på läsningen kan du som pedagog få dem att bekanta sig med boken, bokens karaktärer och miljö.

1. Börja med bokens titel *Mörkt paradys*. Vad tänker eleverna på när de hör denna titel? Låt dem associera fritt - enskilt, i par eller grupp. Låt de sedan dela med sig av sina tankar till övriga klassen.
2. Undersök därefter omslaget och läs baksidestexten. Vad får eleverna för tankar om boken nu? Låt dem dela med sig till övriga i klassen.
3. Läs prologen och första kapitlet högt, s.7-15. Sammanfatta personer, miljö och händelser tillsammans (exempelvis genom tankekartor). Låt eleverna kort skriva utifrån dessa frågor:
 - a. Vilka tankar väcker prologen och första kapitlet hos dig?
 - b. Vad tror du att boken kommer att handla om?

Tips! Diskutera gärna miljöförstörelse, djurhållning och klimat i samband med läsningen.

Under läsningen

Läs boken tillsammans i klassen. Eleverna kan läsa själva eller högläsa för varandra. Du som pedagog kan också välja att högläsa delar eller hela boken. Dela gärna upp läsningen i naturliga lässtopp. Diskussionsfrågorna går att använda på olika sätt. Eleverna kan antingen svara skriftligt, muntligt i par/mindre grupper, eller både och.

Förslag på lässtopp med tillhörande diskussionsfrågor

Lässtopp 1: Sidorna 16-47

- a. Vad händer i de här kapitlen?
- b. Hur beskrivs Uppfödningen och varelserna?
- c. Hur tror du M24 känner över att växa upp på Uppfödningen?
- d. Vad minns M24 av tiden innan hon levde på Uppfödningen?

Lässtopp 2: Sidorna 48-85

- a. Vad händer i de här kapitlen?

- b. Finns det några händelser som känns speciellt viktiga i kapitlen? Varför det?
- c. Vad tror ni författaren inspirerats av för att skapa miljön på Mjölkgården?
- d. I en dröm som M24 har så säger M17 till henne att ta sig norrut. Vad tror du att drömmen innebär?

Lässtopp 3: Sidorna 86-121. Trigger varning: sexuellt våld

- a. Det M24 och de andra kvinnorna utsätts för på Mjölkgården är fruktansvärt. Varför tror du att författaren valt att skildra detta i boken?
- b. Vad är det som gör att M24 tar sig igenom traumat på Mjölkgården tror du?
- c. Samtala med eleverna kring sexuellt våld och rätten att bestämma över sin egen kropp. Hos UMO och organisationer som Plan Sverige och Amnesty finns mer information kring våra rättigheter.

Lässtopp 4: Sidorna 122-168

- a. Finns det några händelser som känns speciellt viktiga i kapitlen? Varför det?
- b. Tycker du att M24 och hennes vänner fattar rätt beslut i att försöka rymma? Varför/Varför inte?
- c. Beskriv vildmarken som M24 och F08 hamnar i. Hur ser den nya miljön ut?
- d. Tror du att Månklanen går att lita på? Varför, varför inte?

Lässtopp 5: Sidorna 171-200

Del två: Det har gått fyra år sedan M24, som nu kallas för Eld, hittades av Månklanen och hon blev fri från varelsernas förtryck.

- a. Vad händer i de här kapitlen?
- b. Skriv upp de nya karaktärernas namn och deras karaktärsdrag.
- c. Beskriv vilka Månklanen är. Var och hur lever de? Hur klär de sig?
- d. Vad tror du Eld kommer göra för val när Vindklanen dyker upp och ber om hjälp?

Lässtopp 6: Sidorna 201-241

- a. Vad händer i de här kapitlen?
- b. Hur betar sig Eld jämfört med de andra vildmänniskorna? Diskutera gärna begreppet dehumanisering.
- c. Varför reagerar Falk på sättet hon gör när Eld berättar att hon vill hjälpa vindarna? Varför tror du att hon gör ett annorlunda val än Eld? Skulle du följt med eller inte?
- d. Varför vill inte Eld berätta för Vindklanen om var hon kommer ifrån?

Lässtopp 7: Sidorna 242-274

- a. Hur verkar varelsernas värld vara uppbyggd? Hur föreställer du dig det förfallna Europa?
- b. Om du var i Elds skor, skulle du försöka befria gården där delar av Vindklanens familj är inlåst?
- c. Elds traumatiska upplevelser har gett henne PTSD. Diskutera i helklass vad det är för något. På 1177 Vårdguidens hemsida kan du söka på PTSD för mer information.

Lässtopp 8: Sidorna 275-307

- a. Vad händer i de här kapitlen?
- b. Finns det några händelser som känns speciellt viktiga i kapitlen? Varför det?
- c. Vad tror ni försiggår inne på den nya gården?
- d. Varför tror du att vildmänniskorna kallar fienden för monster, medan Eld kallar dem för varelser?

Lässtopp 9: Sidorna 307-339

- a. Vad händer i de här kapitlen?
- b. Beskriv karaktären M03. Hur betar han sig jämfört med Eld och de andra vildmänniskorna? Är det någon skillnad eller likhet?
- c. **Extra:** Skriv och berätta om vad du tror hänt M03 från det att han blev tagen från Uppfödningen till dess att Eld hittar honom på Forskningsgården.

Lässtopp 10: Sidorna 340-381

- a. Vad tror du att det finns i norr?
- b. Tyckte du om hur boken slutar? Varför, varför inte?
- c. Vilka tankar tror du författaren vill väcka hos läsaren med hjälp av boken?
- d. Vilka teman finns det i boken? Efter att nu ha läst boken, varför tror du titeln är *Mörkt paradis*?

Efter läsningen:

Förslag 1

Låt eleverna skriva en bokrecension av boken. Använd en mall som passar för just din elevgrupp.

Förslag 2

Skriv egna dystopiska noveller eller korta berättelser. Förslagsvis kan följande riktlinjer vara till hjälp:

- Handlingen ska utspela sig under kort tid.
- Välj något i samhället som du skulle vilja belysa (klassamhälle, epidemi, teknikens utveckling, miljöförstöring m.m).
- Ha med få karaktärer. Ge dem utmärkande personlighetsdrag och en viktig uppgift.
- Lägg mycket tid på titeln (skriv den sist).
- Använd alla fem sinnen i miljöbeskrivningarna (ta hjälp av boken för att leta exempel).

Förslag 3

Efter läsningen kan man låta eleverna få skapa kortfilmer eller göra en dramatisering. Filmen eller scenen kan skildra en situation eller händelse från boken som visar på ett av följande teman:

- Mod
- Rädsla
- Hat
- Vänskap
- Makt